

Коли держава стане партнером ІКТ ринку?

Перспективи державної політики для розвитку ІКТ ринку: законодавчі, стратегічні, регуляторні та партнерські аспекти

У 2015 році Україна продала на експорт ІТ-продуктів на 2,5 млрд доларів та піднялася у рейтингу аутсорсу Global Services Location Index з 41 місця на 24 серед країн-учасниць.

В той же час у своєму внутрішньому цифровому прориві Україна відстала і втратила шість позицій за оцінкою Міжнародного союзу електрозв'язку. Його експерти говорять, що всі країни демонструють зростання рівня проникнення сучасних технологій, однак інші роблять це набагато швидше ніж ми.

Україна наразі є постачальником умів, розробок, стартапів для всього світу. Ми «експортуємо» свої найкращі уми, тому що на державному рівні не цінуємо того, що підніме державу в світових рейтингах, зробить її технологічно могутньою та дозволить наповнювати державний бюджет.

Чому український ринок ІКТ визнають в світі та зневажають всередині держави? І чи є шанс у нас з вами зробити прорив, а в ІТішника стати рушійною силою економіки?

Ще з тих часів, коли Україна була у складі СРСР і мабуть до початку 2000х років пропагандистська машина втлумачувала нам, що економіка нашої держави є сировинною. Що виключно завдяки видобувній галузі та агросектору Україна зможе існувати. Сьогодні, дивлячись на ціну на нафту та демпінг з боку східних країн на агропромислові культури з одного боку, та на відсталість у розвитку цих галузей в Україні, хочу спитати а чи не час нам вже на рівні державної стратегії змінити вектор в бік економіки знань та цифрових технологій.

За умови, що в своєму розвитку галузь ІКТ не знизить темпів свого розвитку, то до 2020 року ми матимемо 5,7% від рівня ВВП країни та приблизно 300 млрд

грн надходжень до державного бюджету. В країні працюватиме 300 тисяч фахівців, а галузь згенерує до 400 тисяч робочих місць у суміжних галузях.

Мене така статистика надихає. Однак, на превеликий жаль, заслуги держави в цьому немає. Прискорення цифровізації країни завдають волонтери, які у буквальному сенсі заряджають своєю енергією. Ми знаходимося у Львові – в місті, яке по суті є взірцем цифрового міста в Україні. Нещодавно у Верховній Раді проходили парламентські слухання, на яких в тому числі була і презентація програми Smart City для Києва. І так все гарно виглядало в презентаціях і красиві та правильні слова звучали з трибуни, а у Львові просто взяли та зробили.

Я стою тут перед вами не як представник ринку, а як представник держави, голова профільного Комітету ВРУ з питань інформатизації та зв'язку. І начебто критикую сам себе. З одного боку – так. З точки зору ефективності, до якої я звик, за трохи більше ніж один рік моєї каденції зроблено надзвичайно мало, з іншого боку, і я намагаюся донести цю тезу всім критиканам, ми зараз робимо ті кроки, які повинні були зробити ще 15 років тому. Починаємо з азів, поспіхом виправляємо помилки попередників. Так, державні реформи не встигають за технологічним прогресом та намірами ринку. Однак, я вдячний всім за терплячість та наміри допомогти.

У 2015 році Верховною Радою України був прийнятий План законодавчого забезпечення реформ, в розробці якого приймав участь і Комітет з питань інформатизації та зв'язку. Щодо галузі інформаційно-комунікаційних технологій визначений перелік законопроектів, які ми спільно з галуззю повинні розробити та хоча б почати розглядати у поточному році. З цього переліку був прийнятий лише закон України «Про електронну комерцію» та є зареєстровані законопроекти «Про електронні комунікації» та «Кібернетичну безпеку».

У розробці законопроектів ми ставимо собі за мету та мріємо про те, що Україна повинна стати могутньою цифровою державою та провідним гравцем на світовому ринку інформаційних технологій. Сповідуючи принцип того, що вчитися на чужому досвіді набагато дешевше ніж набивати власні шишки, депутати-члени Комітету проводять зустрічі з нашими колегами у країнах ЄвроСоюзу. Аби зрозуміти, яким чином буде відбуватися законодавчий процес у вітчизняній галузі ІКТ, хочу презентувати вам модель MEGA LAW Польщі.

Я не говорю про те, що ми будемо сліпо сповідувати чийсь модель, ні ми візьмемо найкращі здобутки, адаптуємо до наших реалій, щоби забезпечити ринку найпрозоріші та ефективні умови розвитку.

Наприкінці 2015 року під час під час засідання Національної ради реформ за участі Президента України були обговорені найбільш актуальні та важливі реформи, які конче необхідні галузі. Коаліційною угодою Верховної Ради України 8 скликання передбачено концентрацію в єдиному центральному органі виконавчої влади функцій формування державної політики в сфері інформаційно-комунікаційних технологій і зв'язку.

Про необхідність консолідації та реформування галузевої виконавчої ланки влади говоримо вже давно, ця ініціатива була підтримана більшістю з присутніх тут. Нажаль, зараз ми повинні виправляти помилки старої влади та в геометричній прогресії рухатися в реформах. Ще раз з парламентської трибуни хочу наголосити особливо для тих, хто любить на сторінках соцмереж кричати «зарада» та «все пропало». Створення органу виконавчої влади в галузі не передбачає узурпацію влади, контроль над діяльністю підприємств, нав'язування правил гри та тотальний контроль. Наразі в класичному трикутнику влади ми маємо регуляторну та законодавчу гілки влади. Виконавча гілка формує загальнодержавну стратегію розвитку ІКТ галузі, представляє галузі на міжнародній арені, є адвокатом галузі у конфліктних ситуаціях та

слідкує за дотриманням та адаптивністю всіх нормативно-правових норм до вимог ЄвроСоюзу.

Було б некоректно говорити про реформу в галузі ІКТ виключно як про створення чи консолідацію виконавчих функцій. Цілісна та працездатна система буде працювати лише тоді, коли є виконавець, сформована та погоджена ринком політика розвитку галузі та законодавчий фундамент діяльності.

Якщо говорити про функціональні реформи галузі, то в першу чергу необхідний міжнародний та незалежний аудит галузі, потім необхідна інформаційно-роз'яснювальна кампанія для інших органів влади та для гравців ринку. Працюючи над державним бюджетом 2016 року, я не один раз чув тезу про те, що галузь надзвичайно багата, бо вона тримається на трьох мобільних операторах. Розумієте, яка величезна прогалина в розумінні сутності та наповненості величезної галузі інформаційно-комунікаційних технологій?

Найболючіше та найактуальніше питання адміністративної реформи – це концепція кібернетичної безпеки. Україна два роки фактично знаходиться у стані гібридної війни, а кіберпростір залишається відкритим та доступним для країни-агресора. Концепція кібербезпеки має містити в собі: посилену роль держави в розвитку ІКТ індустрії та інфраструктури; підвищену відповідальність кожної посадової особи та громадянина за дотриманням правил власної безпеки (пошта в домені .ru, антивіруси та програмне забезпечення російських розробників). Останнє надзвичайно важливе. Аналіз стратегій кібербезпек США, Німеччини, Франції, Японії та інших країн свідчить про системність підходу, який охоплює не лише технічні питання, а також соціальні, політичні та культуру поведінки в мережі кожного громадянина. Саме це має стати основною квінтесенцією вітчизняної стратегії: кібербезпека – це не лише питання держави, це те, що залежить від кожного з

нас. І знову звертаюся до пропагандистів «зради» і «всепропальщиків» - це не має жодного відношення до обмеження свободи інформації, висловлення думок та доступу до інформації.

І переходячи до блоку законодавчих реформ –хочу сказати не по суті кожного з таких проектів, а концептуально. Всі учасники галузі ІКТ на мій погляд сама активна та комунікабельна спільнота, що дозволяє нам всім знаходити компроміси навіть попри величезні особисті амбіції. Нажаль, доводиться визнати, що ми спостерігаємо законодавчу кризу на прикладі законопроектів «Про електронні комунікації».

Оптимістичний сценарій для України виглядає так: виконання Коаліційної угоди в частині консолідації функцій в одному органі виконавчої влади, прийняття головних для галузі консолідованих варіантів законопроектів «Про електронні комунікації», «Про радіочастотний ресурс», «Про кібербезпеку». За допомогою міжгалузевої робочої групи перегляд та адаптація до вимог Європейського союзу інших законів. Галузі ІКТ як найсильніша для економіки України відбудеться виключно через відкритий діалог всіх учасників процесу.

Ми маємо пройти цей складний шлях реформ та перетворень разом. До цього часу було доволі багато точкових ініціатив, державних концепцій та стратегій, які так і не втілилися в життя. Доволі часто я чую в свою адресу: не потрібно нам допомагати, найкраще, що може зробити держава – не заважати. Однак найголовніше полягає в тому, що держава в усіх її проявах повинна і не допомагати і не заважати, вона повинна стати партнером у вирішенні будь-яких ситуацій.